

Arvoisat vetoomusvaliokunnan jäsenet, hyvät naiset ja herrat!

Haluaisin kiittää tästä tilaisuudesta puhua teille, keskustella ehdokkuudestani ja saada lisätietoa siitä, millaisia tähän tärkeään virkaan liittyviä odotuksia teillä on. Olen latvialainen, vaikka puhunkin epäilyttävän amerikkalaisella korostuksella. Tämä johtuu siitä, että vanhempani olivat pakolaisia. Muutin Latviaan yli 26 vuotta sitten. Olen koulutukseltani valtiotieteilijä. Olen myös ihmisoikeusasiantuntija sen käytännön kokemuksen ansiosta, jota olen saanut kansalaisyhteiskunnassa, hallinnossa, yliopistomaailmassa ja monissa Euroopan neuvoston tehtävissä toimiessani. Haen tätä virkaa, koska uskon vakaasti Euroopan unionin arvoihin ja haluan parantaa unionin toimielinten toimintaa.

Minulla on paljon tähän työhön vaadittavaa kokemusta. Toimiessani Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettuna vuosina 2012–2018 kävin vuoropuhelua kaikkien sidosryhmien – hallitusten, parlamenttien, oikeuslaitosten, oikeusasiamiesten toimistojen ja kansalaisyhteiskunnan – kanssa, jotta voisin edistää ihmisoikeuksia ja hyvää hallintotapaa. Sitä työtä ei voi tehdä norsunluutornista käsin. Kävin eri puolella Eurooppaa paikoissa, joissa on erityisen paljon ongelmia. Vierailin kaikissa 47 jäsenmaassa vähintään kerran ja 40:ssä ainakin kahdesti. Yleisimmät ongelmat, joita käsittelin, olivat säästötoimien vaikutus ihmisoikeuksiin, romanien oikeudet, lasten oikeudet, vammaisten henkilöiden oikeudet, tiedotusvälineiden vapaus, hlbti-henkilöiden oikeudet, naisten oikeudet ja muuttoliike. Haluaisin käsitellä kahta viimeksi mainittua kysymystä hieman yksityiskohtaisemmin, koska ne olivat prioriteettejani toimikauteni viimeisinä vuosina.

Olen varsin ylpeä saavutuksistani naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon alalla ja uskon, että teidän pitäisi kysyä kaikilta hakijoilta, heidän sukupuolestaan riippumatta, heidän työstään tällä alalla. Olin ensimmäinen ihmisoikeusvaltuutettu, joka asetti nämä kysymykset etusijalle. Julkaisin naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia koskevan laajan raportin, jossa esitetään turvallisen abortin, ehkäisyn ja seksuaalikasvatuksen saatavuutta koskevat ihmisoikeusnormit. Otin nämä kysymykset esille maakohtaisilla vierailuilla, raporteissa ja kirjeissä kaikissa niissä maissa, joissa on kaikkein rajoittavin lainsäädäntö. Edistin voimakkaasti perheväkivallan torjumista koskevan Istanbulin yleissopimuksen ratifiointia ja täytäntöönpanoa. Tein myös paljon töitä edistääkseni naisten poliittista osallistumista ja torjuakseni syrjintää kaikilla elämänaloilla, mukaan lukien sukupuolten palkkaero. Oikeusasiamiehen toimisto voi auttaa varmistamaan, ettei missään EU:n toimielimissä esiinny häirintää eikä syrjintää.

Muuttoliikkeen osalta minulla on paljon kokemusta kansallisella ja Euroopan tasolla, koska vuosien 2015 ja 2016 muuttoliikekriisi ajoittui toimikauteni puoliväliin. Tämä kysymys tulee olemaan yhä enemmän oikeusasiamiehen asialistalla, koska Frontex ja EASO ottavat hoitaakseen yhä enemmän tehtäviä kansallisilta hallituksilta. Tähän suuntaukseen sisältyy useita perusoikeuksia koskevia riskejä, koska EU on tällöin vastuussa, jos muuttajia palautetaan, jos turvapaikkapäätöksissä on virheitä, jos palautuksia ei toteuteta perusoikeusvaatimuksia noudattaen ja jos kolmansien maiden kanssa tehtyjen, muuttoliikkeiden hallintaa koskevien sopimusten täytäntöönpano vaikuttaa perusoikeuksiin kielteisesti.

Ennen nimitystäni ihmisoikeusvaltuutetuksi sain Euroopan tason kokemusta Latvian asiantuntijana Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisessa komissiossa. Toimittuani viisi vuotta asiantuntijana 46 kollegaani valitsivat minut kyseisen komission puheenjohtajaksi vuonna 2010, ja minulla oli kunnia johtaa syrjinnän ja viharikosten torjuntaa koskevaa työtä usean vuoden ajan.

Tunnen EU:n toimielimet hyvin. Olen puhunut Euroopan parlamentin täysistunnossa, LIBE- ja AFET-valiokunnissa sekä neuvoston eri työryhmissä. Lisäksi olen tehnyt yhteistyötä komission, EU:n virastojen ja oikeusasiamiehen toimiston kanssa. Latviassa olin mukana EU:hun liittymisprosessissa, koska toimin hallituksen ministerinä ennen liittymistä ja sen aikana.

Minulla on paljon kokemusta yhteistyöstä kansallisten oikeusasiamiestoimistojen kanssa, ja pyrin tukemaan niitä ja jakamaan niiden viestejä toimiessani ihmisoikeusvaltuutettuna. Latviassa toimin hallituksen neuvonantajana oikeusasiamiehen toimiston perustamisen yhteydessä.

Minulla on hyvät johtamis- ja henkilösuhdetaidot. Valtuutetun toimisto valittiin henkilöstökyselyissä Euroopan neuvoston parhaaksi työpaikaksi toimikauteni aikana. Koko urani ajan olen osoittanut riippumattomuutta, rehellisyyttä, vastuullisuutta ja rohkeutta. Olen myös jokaisessa toimessani pyrkinyt asettamaan viestinnän etusijalle. Oikeusasiamiehenä lisäisin toimiston henkilöstön koulutusta, jotta kaikki henkilöstön jäsenet voisivat kommunikoida ja tehdä tiedotustyötä ammattimaisesti.

Visioni oikeusasiamiehen työstä on se, että tiivistä yhteistyötä teidän ja muiden Euroopan parlamentin jäsenten kanssa jatketaan, jotta EU:n toimielimistä voidaan tehdä entistä avoimempia, vastuullisempia ja kansalaisten kannalta ymmärrettävämpiä ja jotta ne vastaisivat kansalaisten huolenaiheisiin. Tiedon ja asiakirjojen saatavuus on jatkossakin työn ytimessä. Yksi ala, jolla siitä tulee entistä ajankohtaisempi, on ilmastonmuutokseen ja ympäristöön liittyvät kysymykset. Tässä asiassa oikeusasiamies voi auttaa vastaamaan kasvavaan tarpeeseen saada tietoa ja saada kansalaiset mukaan päätöksentekoon.

Aion asettaa etusijalle kanteluja koskevan työn ja aion toimia aktiivisemmin kansallisten oikeusasiamiestoimistojen kanssa ja vahvistaa perusoikeuksien osuutta oikeusasiamiehen työssä. Mainitsin jo edellä muuttoliikkeen kysymyksenä, johon liittyy perusoikeuksia koskevia riskejä. Haluaisin mainita tässä yhteydessä myös tekoälyn käytön EU:n toimielimissä, kun on kyse rekrytoinnista, palvelukseenotosta, rahoituksesta, rajavalvonnasta ja oikeuslaitoksesta. Tähän liittyviä perusoikeusriskejä – syrjimättömyyttä ja tietosuoja – olisi valvottava, tutkittava ja lievennettävä oikea-aikaisilla toimilla.

Aion jatkaa parhaiden hallinnollisten käytäntöjen edistämistä ja tehdä yhteistyötä EU:n perusoikeusviraston kanssa, jotta voidaan lisätä ymmärrystä ja tietoisuutta hyvästä hallinnosta perusoikeutena. Lisäksi asettaisin etusijalla sen, että oikeusasiamiehen toimiston tunnettuutta ja käyttöä lisätään koko Euroopassa järjestelmällisellä tiedotustyöllä jäsenvaltioissa ja pitämällä yhteyttä kansallisten oikeusasiamiesten, Euroopan parlamentin jäsenten ja yhteystoimistojen sekä komission edustustojen ynnä muiden kanssa.

Jos haluatte lisätietoja minusta ja urastani, löydätte ne verkkosivuiltani www.muiznieks.eu, joka on saatavilla englannin ja ranskan lisäksi myös saksaksi, espanjaksi ja italiaksi. Kiitän mielenkiinnostanne ja vastaan mielelläni mahdollisiin kysymyksiinne.